شورا

مساوات گازیتنی بهاسی بر یلغه ۴ مناث، آلتی آیغه ۲ مناث، شوندان آرتق مشترینی قبول ایتمز.

گازیت ده اعلان بولغان زاتینی زاتین قبول ایته سیدروونه ۲۵ تیین آله بر کرن باسغانغه، شوندان آرتق باسدیرغانغه کیده ایته.

شو جمعه ده بر هر خمیس کون چیقاغان گازیت، شونی یوروتکن یولو: شریعت غه یاراشغان کوره خلقغه علم هنرنی، ایش بیرشنی یاشاولوقنی یولارین کورسته‌ماق، داونکی بوسون اوزکه فایده لقلانی آراسنده‌غی سیاسی ایشلنکی بوسون خبرلرین یازو خلقنی بیلیمن هنرین آرتدیرماق.

خلقغه فایده سی عام مقاله لر یلسه گازیت ده باسف چیقاره جق، بیچکده باسیلماسی قالغان مقاله لر قایتاریلماجق.

گازیتنی آدریسن آلشدیرمغه سوینگن کشی ۳۰ کفیک بیرسین، شولای توکل شو آدریس نی آلشدیرماسی.

گازیت که یازمغه سوینگن کشی گه بزنی آدریس شورا تیمیرخان شوره محمد میرزا ماورایوف

Г.-Х.-Шура, Д. 5.
М. М. МАВРАЕВУ.

Дагестанский филиал Академии наук СССР РУКОПИСНЫЙ ФОНД

(قریم لنی مفتی سنده تاتار عسکرلنی کاماندیرنده)
(توسناق ایتماق)

ایولنف ۱ انده (آق مسجد ده) گی بسرمان عسکرلنی کامیتینی قرارینه کوره آق مسجد ده گی بسرمان سالداتلارده ابسیرلرده ایریلف هالی یوروقده قرغه کلکن قریم نی اطلی بسرمان فولکونه کیرمکه قرار بیرگن. شوندان سونغ عسکرنی کامیتی آلدین برکن قارینه خلاقلق ایتمگن اوزگه یانغی قرار چیغارف شونوبولان آراده اختلاف داوتوشکن. شو اختلاقنی بیتدیرمکه دف ایتگن بر مجلسده قریم لنی مفتی سین باش ایتگن. مفتی نی شو ایشنده راضی بولمغان حرّیتنی دوشمانی بولغان بر بر فتنه چی لنی خبرینده اینانف ولایتنی کامساری باکدانوف مفتی افندی یانغی حکومتغه مطیع بولماینده ایتف بیلدیرکن. شوزمانده قریم نی بسرمان کامیتیده فتروغرادغه یانغی حکومتغه بر عرضه یازف کامیسار باکدانوف شونوتایف سیده بسرمان لغه ضرر غه ایلاغماقنی، بسرمان لنی کامیتیده مفتی سینده یانغی حکومتغه تخصیرلی ایتف کورستمکه یایغان شو خبرلر یالغان بولماقنیده مفتی ده بسرمان کامیتیده یانغی حکومتغه نه زمانده مطیع بولماقنی خلقغه بیلدیرف، شو بهتانلنی سالماق سایرلی شو کامسار باکدانوف حرّیتنی دوشمانی حساب ایتف یانغی حکومتدان شو نوکامسارلقدان تایدیرماقنی طلب ایتکن. شو کوره شو کامسارنی تایدیرف حتّی توسناق ایتدف بسرمان لر طلب ایته توراغانده مفتی نی توسناق ایتدی دف تلکرام لر کلدی. شو خبرنی بلکنوف قازانده‌غی بارده بسرمان لنی مجلسی، عالم لنی مجلسیده، بسرمان سالداتلنی مجلسیده شو ایشنی بیک یمان کورف بر ده توقتاسی قریم نی مفتی سینده بسرمان تاتار قولکنو کاماندیرنده توسناق ایتماقنی علّه سین سببین بیلدیرف شولنی توسناق غه سالماق قانونغه نظامغه یاراشمای بوسه شولنی توسناقنی سالغان حاکم لکده کوچلو جزاء ایتدف بتروغرادغه یانغی حکومتغه تیل اوزغان، آق مسجد ن (ر. ف) دگن گازیتگه کلکن خبرغه قاراغانده مفتی نی توسناق ایتماق تاتارلنی آراسنده بیک اولو اوزغاول توشف بارده خلق چیلف توسناق اوینو ده آراغه آلف مفتی نی چیغاردف طلب ایته کنده مفتی سیواستوبوغه یبرف تافغان. شو یمان خبرنی ایشتکنوف باکو نو بسرمان لرینی کامیتیده منسترلنی شی کرینسکی که پرتستو ایتف تیل اوزف یانغی

حکومتغه یاراشمایغان شول ایشنی ایتماقغه اولو عیب ایتگن * هالی آرتده چیقغان قریم نی گازیت لری شو مفتی نی توسناقدان چیغارف آق مسجدگه کلماقنی خبرین یازه * سیواستوبولدان مفتی منکن ماشین شهرغه یتشمکه بر ساعت قالغانتوف بسرمان لنی کامیتینی وکیل لری، باشغه باشغه یورتلاردان کلکن بسرمان جماعت لنی وکیل لری قریم لنی بسرمان باتالیونو عسکرلری، حرّیتنی قزیل بایراقلاری ملی کوک بایراقلر بولن اوقرانیالنی موزیکاچی عسکرلرنده آلف منک چاقی خلق واکزالغه چیلغان ۷۰ نچی ساعتده ماشین کلف فیریوای کالاسنی تیرزه سندن مفتی نی کورکنوف واکزالغه چیلغان بارده خلق (یاشاسین مفتی بین) دف اورالسالف اوزلنی سیونلین ظاهر ایتدی. واکوندن قیرغه چیغاغنده مفتی افندینی بارده بسرمان لر قولونه آلف تاوشلر ایته تورف فایتونغه میندیردی داغیده خلق بر مفتی نی آلف کوترف یوروبزدف فایتونغه میتمکه قویماسی. مفتی افندی ده بر آز کلام ده ایتف خلقدان آزونو راضی لکن بیلدیردی. شو ساعت خلق یانغیدان قولونه آلف مفتی بولان (محکمهٔ شرعیه) نی قافوسونه باغف یوروملکه باشلادی. واکزالدان شهرغه یتشکنچه خلقنی آلدینده بسرمان باتالیونو عسکرلری اوقرانیالنی موزیکات لری بولان برچه مفتی افندی ده اوزگه کامیت لنی وکیل لرینده آرتندان اوزکه خلقده بولان شهرنی قافوسنه یتشدی، شونده خلقنی آلدینه کلف مفتی ده، کامیت نی چلین لری باشغه یاقدان کلکن کوف وکیل لر بسدروبولف تابون تابون بولف مفتی نی آلدینه کلدی، مفتی بولان برچه بولغان عسکرلر یوروتکن یولده بر بر یغی قوللارینده توتف ایکیده یاقدان چالی اتکن یمک بسرمان عسکرلر توقداف بر ده کشی نی آلدینه چیقماغه تومای آریو نظام، ترتیب بولان شهرغه کیردی شهرده‌غی ولایتنی توسناق ایوتو آلدینه یتشکنده تیرزه لکده مینف توسناقلر اورادف قچغیرف اولغه قارشی عسکرلرده اورا بولان جواب بردی. اوقرانیا عسکرنی کازارمه سینی آلدینه یتشکنوف (یاشاسین اوقرانیا!) دکن تاوشنو عسکرا تکنده اوقرانیالارده اورا بولان جواب بردی. شهرنی اولو لری حرّیتنی سویمکن تایغه ادملر بولاغان چای خانه لنی آلدینه یتشکنده بسرمان لارده

شولغه یراشف اوقراینالارده (ارك بولوغز حرّیتنی دوشمانلاری ارك بول کامیسار باکدانوف دف تاوشلر ایتدی. شوزمان آلدینده چیغف فتروغرادغی جمعیّت خیریه نی مکتبینی مدیرتی عائشه خانم مفتی نی آلدینه کولده توتف بارده بسرمان قاتونلنی طرفداری خوشکلدی ایتدی. بر آز یوروکنده آلدینه چیغیف ده کویلو خیرالدین افندی مفتی نی آلدینه یالتاده‌غی خلقنی یاغندان کولده توتف مفتی بارده‌غان یولغه ده گوك توتدو. شوندان بارف (ملّت) باسمه خانه نی آلدینه یتشکنوف شونده‌غی بارده اشلیکنلر سیونف تاوش لر ایتف اورادف قچغیردی شو یرده مفتی افندی باسمه خانه‌غه قراف خلق‌غه باغف بر آز کلام ایتف آخرده (ملّت اوچون اولمکه حاضرمین) دکن سوز بولان کلامین بتدردی. (ملّت) نی محرّری حسین صبری افندی ده اوغز اریو جواب ایتدی. شونده باشغه باشغه کامیتیت لنی آتندان اوقرانیالنی بر آبسیری اتکن کلامنی قارشی سینه خلق اتکن سیونچ چو اوقرانیالار بولان ایته کن اولو قاردا شلقغه اوشای ایدی. شوندان یورف محکمهٔ شرعیه نی آلدینه یتیشه گنده شونده چیلغان کوف خلق آریکدینوف اورادف مفتی کاماق بولان اوزلنی سیونماقلغن ظاهر ایتدی. شونده یتش کنوف خلق داغیده مفتی نی قولونه آلف کوترف محکمهٔ شرعیه نی اولو ایونو ایچینه کیردی. شونده ده کوزلوا اویزده نی قاضیسی احمد شکری افندی مفتی افندی توسناقدان قولماقغه بسرمان لنی ایشی اوربولماقغه بر دعا ایتسك یخشی دیکنده بارده خلق قوللاریندن کوترف دعا ایتدی داغیده مفتی افندی محکمه نی ایشه کیرشی آلدینده چیغف اورام لر تولغان اون منك چاقی بسرمان جماعتینه خطاب ایتف آخرینده (ملّت، بوکون سیردن بر تلوم بار بر نیچه تیلجی نی سوزونه اتانف بسرمان دینده ملّتنده اشکك اتکن ولایتنی کامساری باکدانوف نی قوللوغوندان تایدیرمغه قصد ایته کزمنی شو تلوفنی قبول اتکن کشی قولن اوزکه کوترسین) دیدی شو زمان خلقده دریوف بوسون کامسار) دف تاوشلرده ایتف مفتی نی بارده مراد کرن بتدیرمکه حاضر بولماقلغین بیلدیردی.

شوندان سونغ تاتار بسرمان باتالیون عسکرنی یاغندان عسکر کاظم افندی چیغف مفتی که خطاب ایتف ایتدی دی: «افندی سن ملّت سائلاف قویغان ملّت اوچون توتف توسناقغه سالغان بر مفتی بولماق سایرلی تاتار باتالیون نو عسکرلری سنی اوچون قان توکمکه جان برمکه حاضر بز» دی ایتدی. مفتی افندی ده بارده باتالیوندان آزونو راضی لکن بیلدیردی. سونغ کامیت نی اعضالریندان یکیرمدقی افندی اوقرانیا نی بر آبسیرده چیغف مقامغه یاراشه‌غان آریو کلام ایتف خلقده اورا بولان جواب بیرف آرتده داغیده مفتی افندی چیغف قریم نی یاف یاغندان کلکن وکیل لینده چیف بر مجلس ایته جغنده بیلدیرف چیلغان خلقغه قایتمغه اذن بردی.

مساوات گازیتنی بهاسی بر یلغه ۴ مناث، آلتی آیغه ۲ مناث، شوندان آرتق مشترینی قبول ایتمز.

گازیت ده اعلان بولغان زاتینی زاتین قبول ایته سیدروونه ۲۵ تیین آله بر کرن باسغانغه، شوندان آرتق باسدیرغانغه کیده ایته.

Академия Наук СССР Рукописный фонд

(کامیسار حیدار روفنو حقیندان)

باکوده چیغاغان (یکی اقبال) دکن بسرمان کازیت که شوارتده یازیلغان خبری یازغان: شو اولو الشینماق بولغانتوق ظالمجو حاکم لینیده چیغارف شولنی یرنده یانغی ملتکه جماعتغه منفعتلی حاکم لنی ایتمکه باشلاف باشغه یرلرده یمك داغستانده، کوف زمان ملتکه منفعت لی ایشلنی ایتکن دومادهده داغستانغه منفعتلی ایشلکه چالشماق سببلی الدین بولغان ظالمجو حکومتنی رحمسندان ایریلغان ابراهیم بك حیدار اروف نو اوبلاستنوی کامسان ایتدی. شولای بوزفکرلو ازوده داغستان لی ازونو عمرو ده شوندهکی دکن داغستان خلقنی عادتین طبیعتین ده بیلکن حیدار اروف یمك کشی کامیسار بولماق بارده سوینمکه کرکلی اولو ایش ایدی. شوندان بارده ملتنی وطننی قایغی سی بار خلقنی فایده سینه چالیشغان چاقی ادم ده سیوندو. نچکده داغستانده ملتنی خادم لری یزدفده ایتف خلقنی ارا سنه زهر چچاغن تومین تایغه ادم لر چیغف حیدار اروف غه ضرر غه اوزلنی کوچو تشکن کوینده فتنه نی خورغامغه شوغار هرنه بوسه ده بهتان لغی نسبة ایمکه گیرشکن. مثلا: حیدار اروف تورك تیلنی یاماغه سوبرگن کشی. داغستانی تورك ایتمکه توره اول. شف بزکه بزن انا تلیزنی قویرزمغه توره دف باشغه باشغه خبرلرده یایف شونو ارتندان توشف شونو ایاغی تایماقف قاراف شونو تقصیرلرنی کورسته کمه ایلانغان. ارتده ده ساوت یورتنه اتی عقیندان ۱۵ انجی ایولده چیغارغان انی فیرکازیتده دلیل ایتف توتف حیدار اروف داغستان لنی ساوت دان محروم ایتمکه توره بولغان دف داغستانی جاهل خلقین ایناندیرمغه گیرشکین. شونو شو فیرکازیده ماشین یول لارده داغستاندان تیش یاقده کوف انجم ده بیرف الغان ساوتونا سالداتلر چیغارف الف عرضغه کلکن ادملر کوف بولغانده شولغه ضرر بولمسین دف ساوتونا ایریلمسین دف، داغستان ده ساوت تاقمغه اختیار اوبلاستنوی کامیتت لرده برگن زات داغستاندان باشغه برده تاقمغه توش سه شهادت نامه المغه کرك دف ایتکن فیرکازی بولغان. انك عجایب لك ایتمکه کرك زات شولای فتنه چی لردن بز برلری داغستانده بز جماعتنی قوللوق چولریز خلقغه یاخشی لقنی طلب ایتکن ادم لر بز دف ایلانماق. کوف اوزاق قالماك شولر نچك ادم لر ایکن بی کازیت لنی بت لرندن خلق بیلن بوغای اختصار

(اداره غه مکتوب)

۱۵ انجی ایوندهه ۱۷ انجی بیلده اولو فتنه داو بولده و زلبکه دکن درکه اوکرو کنو یورتونوده اژاری دکن خیداق طبسرانسکه اوکرو کنو یورتونوده ارا سنده شوغار سببده قویده بولغان تونجو لنی غالمغاری بولغان. شو ایکیده یورتنو بارده ادملاری همتی قاتونلری یاشلریده قالماي بان ایدی داو ایته تورف برخیلی زمان قالدی شولای داو ایته تورف ارا غه کیرکن مصلحت ایته کن کشیده یوق ایدی. نیچکده برخیلی زمانده ان سونغ اولار تالغانده یرداغی اوزلر ایریلمغه باشلادی. هالی قراغن زمانده تونغز کشی اولف تا بولدو اتوز کشی یاره لانف تا بولدو. هلی هار یورتنو ادملاری اوزلنی اولگن یاره لانغان ادملرنده الف اویلو ایونده قایتدی. هالی شوغالمغار فتنه بولغاندان سونغ ایکیده یورتنو اهلسوبری برینی اوستونه چاقماغه یرا شنف ساوت حاضر ایته توره ایدی اونغلو زمان بولغانده داغیده فتنه ایتف اوزلنی قصاصین المغه. شوکویده اولارده بولف عادل لك نظام ایته کن حاکملرده بولمغانغه شو یورت لنی عقللی ادملاری بارف تیلدی شوندهیوق ده بولغان شیخ لغه اقوشلی ممل علی حاجی که مکری لی خضر حاجیگه دیبکلی محمد حاجی که شولر کلف شو ایکیده یورتنو ارا سنده مصلحتده ایتف شولاری ارالغن بخشی ایتسین دف شولاری تلوونده قبول ایتف خضر حاجیده محمد حاجیده کلدی برکون ایکیده یورتنو ارا سنده تاوغه (ممل علی حاجی اوروف بولدن قایتف کتکن) هلی شولار شوندهه جیغان ایکی یاقده غی یورت لردان بخشی عاقللی ادم لنی شو اولکن ادم لنی وارتلرینده یاره لانغان لنی قاردا شلرلرینده. شوندهه اول اولر راسفسکه لر الدی ایکیده طرفدان اوزلر ایتکن حکم غه راضی بزدف. سونغ اولار حکم ایتدی ناگاه ارتده فتنه بولسین دف ازو اولتورکن کشی بی ارسنا سکه روتغه سالمغه اولکونچه داغیده اولکن کشی که دیتده برمکه دف. نیچکده اولار کم اولتورکن ذگورستمکه بولمادی داو ایته کنده بولغان زات ایکنکه شولای بولغانده اولکن کشی لنی وارث لرینه ادم سناف هر سینه یوز تومن دیتده بردی یورتلار. شو دیتنیده صالح علی ذاولنی زلبکی لی المادی اوزکه لری الدی اول حلال ایتف قویده یاره تیکن ادم لرده باریده بری برینده کیچدی. هلی شولار ایکیده یورتنو ده بری بری بولان یرا شده برف فرخت بولدو. اسیتی

اداره — قاراغیز قاردا شلار شوایش ای اولنور لکن یاره لانغان لغه قاراماق اوستو بوز ده گی حاکم لنی ایشی بچاقی بوسه ده اولار شونو طلب ایتمیکنکه ایتف شولار بجارماده بجارمایغان غه شو شیخلر ایتکن الله اوزلنی درجه سین اورایتسین. واما اولو عیب شوره دانغی اوبلاستنوی کامیتت که بارده اختیار ده قولوندهه بولغان ادملغه شو بچاقی قایغیرملك ایتف اوبلاستنی قولغان. ای اوزلر یورو تمکه تارق بولغان عدل لکنی نظامنی یورو تمی انی ایشین اول شیخلغه توشمکه قوماق شو ساعت ده هار برده بار شولای حاکم لر بارغه حسابلی توکل. شوغار اوشاغان غالمغار بولدو غونی اوکرولده عکخ رقیب دکن یورتلانی ارا سنده نچه ده اندان باشغه برلرده بولدو نچه برده کشی اولتورکن ادملر بار اوزلنی اویونده توسنا غه سالمغه بولمای شونو طلب ایته گن کشیده یوق. هاصلی شو حریت بولغان سونغ اول نظام عادل لکده بوزولغانده غالمغارده کوف بولغانده ادملر حریتدان یالقماغه باشلاغان کامیتت لنی هاریسی شوره ده تورف اوزلگه اوزلك نورده طلب ایتمکه کیرشف اوزلر سویمکن ادم لنی هار نه بهاندا ایتف ایرمغه باشلاغان. شونو قایغیسین ایته تورف اولارده اوبلاستنی ایشی کونده کون بوروله شولای یاراماس قاردا شلر لر برازر انصاف کرك. سن ایتاغان کوینده ظالمجو حاکم لر تایغان سونغ ظالموده تایماغه کرك ایدی. واما شونده داغستانده شو ظلم یزدن بر کوف بوله توره.

تیریسکی اوبلاستنوی کامیتتنی نیریسدا تیلی دافاجیرمو یونی اعانه اتدی بیز تیریسکی اوبلاستدان کلکن تیمرخان شوره ده معلم له رکورسنده اوقریغان ۳۲ کشی متعلم لکه هر بیریسنه ۲۰ مناتدان انجم جمعی ۶۰ مناتدان بیرده شو غرفه قارشی تشکر ایتماقنی اوزو بیزکه بوزچ بیلیب مساوات کازیتده یازماقنی سیزدن تیلی بیز. متعلم لنی وکیلی چروخان قدیروف

منی برزاو بولکن برچه سیرم تاش بولدو قوتان غم الف براغانده بولده. بزاو بارشلده تا بولدو سیرنی تاووف بیلدیرکن کشی که حلال ایتف ۱۵ مناتدان بیرمیه الف براغان قوتانده اقترك قوتان برشلی لنی بیرنده منده عثمان مان الیاس حج اوغلی زردقارلی

(داونو خبرلاری)

لوندون — دوشمانی ۲۰ ایری فلانی کلف ... شهرنی ایلانه سینه ۲۰ بومبا سالغان. شونو بولان ۹ کشی ده ۶ قاتون ده ۶ یاشده اولکن ۵۰ چاقی کشی یاره لانغان. ریچ — فورد دکن بیرده ده ایکی کشی یاره لانغان.

(عراقده انگلیس لر مغلوب بولماقنی حقنده)

(طهران) دگن گازیت گه یازغان: تورکدن بیان خبر نوشیه سره الدینغی زماننده علم معارفنی مرکزی بولغان بغداد ده عراق یاقده انک بلک قاله دف سنالغان قوت العماره ده یانغیدان تورک لنی عسکری آلمق تورکلنی عسکری برده توقتامی انگلیس لنی عسکرلرین قوالای تورف بولماق کلگن خبرلر دان آنغلانه. انگلیس لنی عسکری شوایکیده قلعه نی آلغان زمنده بارده دنیاغه اولو تیز بنمق بولف سیاستده الشیف حتی داوایتمیکن فاجم لقلارده ده تورکلنی آلتونو قیمتی تومین توشکن ایدی. بغداد شهرنی تورک لکه گیرک لگینی اهمیتنی حقیندان اوزاق ایتف آیتماغه یازماغه بولمیس. تورکلردن بغداد کتمق بولان کافکازده غی تورکلنی عسکرلری ایکیده یاقدان قیسیلمق، خلیفه لقنی طلب ایتف عرب لر تیز بنمق غه سبب بولماق بارده خلق بیلگن زات. شونو اوستونه ده انک بای انک برکتلی بغداد عراقنی تفراغی قولدان کیتمق تورکلگه آلیش بریش یاغندانده سیاست یاغندانده انک قورقولو ایش ایدی. بغداد قولدان کیتمق بولان تورکیه فاجم لقنی باشغه بسرمانلر بولان بولغان آرالغی کیسیله ایدی. بسرمان لنی ایچنده تورک لگه بولغان حرمت اورلوکده تومین توشمگه توره ایدی. شونو بولان ایران افغانستان هندستان یمک بسرمان مملکت لغده اولو اثر ایتمگه توره ایدی. هالی تورکلنی عسکری شو بغداد نیده قوت العماره نیده قایتارف الماقنی ایتساق شو قورقولار تایمق سبب بولماقنی برده شک یوق. شونو بولان کیرمانیا لغه نه توشدورف ایتساق: کیرمانیا لر باشلاغان ایدی انگلیس لنیده فرانسه لنیده اوروس لنیده الدینه چیغف بغداد غه ماشین یول سالمغه شوداونو زماننده سمه شو یولنو توقتامه قویمای بغداد غه یتشدیرمگه ایشلدی شولار. هالی شونده یتشکن بوسه ده برای. کیرمانیا لنی شوندان مقصود اناطول، عربستان یمک دنیانی انک بای برینه معنوی یتسی لک ایتماق اوزلنی یانغی یانغی متاعلرینه مشرق یاقده برار لر حاضر ایتماق اوروسلرده انگلیس لرده ماشین یول لار بولان ایچینه الغان مشرق یاقغه ایاق باسماق ایدی. شولای بولغانده شو انگلیس لر عربستانده قالغان بوسه کیرمانیا قلاری بوزولمه ایدی اولر اوزلنی مرادینه یتشمه جق ایدی. هالی شو انگلیس لنی ده قووالف تورکلنی عسکری شو بغداد نیده قوت العماره نیده قایتارف الغانتوق کیرمانیا لرده اوستریا لرده اولوسیلیج لنی بایرام لر ایتمگه گیر شدی. مشرق یاقده بولغان انگلیس لنی امورلری ده بوش قالف انگلیس لنی حکومتنده اوزلنی درجه سندن توشوره توره دنیانی یازتی سین یلیگن انگلیس لگه اوزونه سالغان اولو لقمه نی یوتمغه بولسه بغداد، عراقنی یاغی یک تارقلی برایدی. تورکلنی کیرمانیا لنی هجومندان هندستان نی ساقلامغه توشسه تورکلنیده ایران لنیده بر بزندن آیرمغه توشسه شو یرنی قولونه المای انگلیس لگه امال بوق ایدی. شونو اوچون شولار اوزلنی بار کوچن قوتین ده جیغف بغداد قوت العماره غه هجوم لر ایتدی. نیچکده انگلیس لنی عسکرلری برکرن ساقه تورکلنی عسکرلرینه قارشی تورف بولمادی. کلکن خبر لغه قاراغنده خاصوف شوهلی ارتده بولغان بوزولماق انگلیس لگه یک بهالی بولغان. شو ارتده بولغان تورکلنی اوزماقلغی اوروپاده آسیاده تورکلنی سیاستین اورلوگن ارتدیرف انگلیس لنی حاکم لکی تومین توشماقغه اولو کومک ایتمه جق شونو اوستونده تورکلنی شو اوزماقلغی انگلیس لنی مشرقده یوروتمه گن سیاستین الشدیرماقغه اولو سبب بولمه جق شو بارده مشرق یاقغه خاصوقده مصر هندستان غه اولو اثرلر ایتمه جاق.

(ایری فلانلر)

کیرمانیا لنی ایری فلانلری پارانوویچ نی یاغنده ده (مولا دمجغو) دگن واکزال غه ده بومبا سالغان.

کشینوو — اسماعیل یاقده دوشمان نی ایری فلانلری ۱۸ بومبا سالغان. ۳ کشی اولگن ۵ کشی یاره لانغان. (شتارو اوبریاد چیلر) دگن کلسانی چیرن ده بوزغان.

مینسکی — پرودی دگن ماشین یولنو وکزالینه کیرمانیا لنی ایری فلانی ۷ بومبا سالغان. شو بومبالر بولان ایکی کشی یاره لانغان باشغه ضرر بولماغان. کیچه وقتی ده برچیفلین تایفه سندان بر ایری فلان کلف بر توف بولان اورغانتوق بومبالرده سالمای قایتف کتکن.

(یانغی گازلار)

پاریس — گازیت لر آرمانتیه ردن خبر بیره: کیرمانیا لر داغیده باشغه یانغی ادملنی بوواغان گازلنی ایشلته دی. شو گاز اول آفراتلغه یا بوشف صونغ قارقله سین قیزدیره دی. بر داغی گاز بار برده تشک زات یوق یرلگه ده گیره گن شو گاز بولان کوبسو ارکشی لر اوله نکه دیسه شو گاز ارکشی لنی میق سقالینه یک تز یوغه دی. شو گاز بولان اولکن کشی لنی ادم کورر حال بولمای دی.

(دنکیزده)

ستقهولم — انگلیس لنی یرینه ناقته الفراغان اسویچ لنی اوتالیادکن کیمه سین کرمانیا لنی دنکیزنی توبندن یورتکن کیمه سی بحر شمالی ده باتدیرغان.

(قامینیچ — پودولسکی)

داوونومیدانلان (س-س) دگن گازیت گه خبر بیره: قامینیچ — پودولسکی دن کلکن کشی نی خبرینه قاراغانده شهرنی اوچ فای ایتف ایکی فاین بوشاتف بتکن دی. شهر کوبیزنا نی اریو شهری بولماقدان چیغف اولو داونومیدانی یمک بولغان دی. بارده حکومت، جماعتنی اداره لرین شهردان چیغارغان دی. فوج، تلکرام، خزنه نی اداره لرین چی شوندان ایکی جمعه الدین شهردان تایدیردی دی. شهرده اواق اقچه بتگن دی. اون تومین لک کاغزنی الشدیرمغه اواق ایتمکه توشسه اواق ایتمه کنلر بش مناث، اون مناث اواق ایتکن حق آلکه دی. توکن لردن متاغنی چیغان دی. تورکچی لنی برتایفه سی کییف که برتایفه سی آلیس گه کتکن دی. شهرده قالغان مکازین لنی برده متاعی قالمغان دی، داودان قاچغان سالدات لنی جاسوس لنی توتماغه شهرنی بارده اورام لرینه قراول لار قویغان دی. شو قراول لر کوفردن چیغف شهرنی بر یاغندان بر یاغینه باراغان آدملنی توتتوف قولنده تا بولغان کاغزلغه بک قارای دی.

کیرمانیا نی اوچه گن زاتلاری کوندنه نیچه کرن شهرغه کلف هار کلکنده بومبا باشغه یازلغان کاغزلار توگه لر. بو بومبا لنی اتیلماقلغندان کوف خلق اوله یارالنه دی. ایولنوع اسنده عسکرنی باشچی لرینی بوزونغونه کوره ارتیندن باشلاف فاجم لقنی ایچکی توکن لرنده کی اسیرت نی اوزین که توکمکه باشلاغان. شهرنی اورام لرنده اسیرتنی کورکنتوق سالدات لار باشغه خلق اورام لرده ایچف ایسیرمگه باشلاغان. آخرده ملیزیا لر قازاقلر شو ایسیرکن خلقنی توقتاتمغه دف گیر شسه ده برده فایده بولماغان. اسیرت نی کورکنده عقلی کتکن خلق ملیزیا لغه کوچ ایتدیلر.

تورک لنی ایری فلانلاری

تفلیسدن کلکن خبر لغه کوره ممه خاتونو اوستونده تورک لنی ایری فلانی اوچکن شو سالغان بومبالاردان ۲ کشی اولوب ۱۰ کشی یاره لانغان.

(تیل مسئله سی)

تیل مسئله سی جان بیرف جان آلیغان اولور مسئله دین مسئله سندن صونغ تیل مسئله اولور مسئله یوق. تیل یاغندن توز بولغان ملت اوزگه لردن هر زمان آلغه بارور. تیل یاغندان برقیسی یاده برتیر سلکی بولغان ملت هر زمان ارتده قالور. اروس فاچه لقنی اوچ درت آی آلدینغی زمانلرنده تیل مسئله سندن بحث ایتمکه امالیز یوق ایدی. اروسلر برگه امال بوسه اوز تیلیزنی اوتدورف اروس تیل بیرجق ایدیلر. مکتب لرده رسه لرده جغرافیا یمیك تواریخ یمیك دنیانی علملرین اروس تیل بولان توکل بوسه اوخومغه اذن بیرمی ایدیلر. مراد برزین اروسلاشدیرمق ایدی. برملتنی تیلی ده اوفراغینی فورمی سیده بیتسه شولر بولان برچه دینی ده بتر. قایسی قومنو فورمی سین کیف تیلن سویلدی بوسه شول قومنو دینین ده توتر. مونو بولایلغی آلیاقده بولغان ایشلنی سویلیگن تواریخ علمغه قرایغان لغه بلکلی زات ایندی اوچ درت آیدن برلی الله غه شکر اروس فاچه لقده هر قومنو دینینه ایرکنلك بیرگن. ایندی ازونو بولان هر نه نی سویسك اخومغه یازمغه ازوبن مصلحتلی کورگن برتیلنی تانغلامغه اختیار لی بن. تیش توشسك ضرری اولور. سایلامغه توشگنده اروس تیلنی سایلاماجغیز بلکلی. اروس تیل هر علمدن کوف کتابلری بار کنك تیل بولسه ده اول برزن اوز تیلیزده توکل دین تیلیزده توکل. خطی ده باشغه برزن اوز تیلیزنی تورلك. دین تیلیز عرب. بولنی برین سایلامغه گرکیز. عربنی سایلایقمو تورکنو سایلایقمو تورکنو سایلاغانده تورك تیلدن اوزبن سویلیگن نایده نی سایلایقمو. یاده استانبولر سویلیگن نایده نی سایلایقمو. یاده اولنی قویف آذربیجانلر ده قزانلر سویلیگن قایده نی سایلایقمو. بو مسئله ده اوزبن آریو گورگنیزنی یازه جقمز ان شاء الله تعالی. تا آگی یازغنچه اول ایکی سوز آیتمغه سویه بن. اول ایکی سوز بیان بولسه برآرتده آیتمغه سویه گن قیلیز آریو انغلانه جق. بو برده آیته جق زاتلرمنی هیچ بری بتون داغستان اوچون توکل. یانغز برقومقلر اوچون. باشغه تیل سویلیگن اوارلغه جچانلغه بولای تیگن اولای ایته گن دف آیتمغه حقیزده یوق. اولر زمصلحتین اوزلر آقتارورلر. (آیتمغه سویه گن ایکی سوزنی دن بری بو: دنیاده هیچ برملت هیچ قوم علمده معرفتده آلدینکرلی بولف شول آلدینکرلی لغین آخیرینه برلی ایلتف کامل بولمغه بولمسلر هر برنی خوار زاتا تیلی بولان اخومی تورف. مکتبلرده نی اخوله غان تیل ده اتا تیل ده هیچ برقیاقدای باشغه برن تمام کوینده برن بولمغان چقی زمان هیچ برولایتده معرفت انك تیشلی یولنه توشمگه امال یوق. اول ایکی تیل برن بولف یورویگن ولایتده نی درجه

سین تانماس. بو بوسه هیچ برعقل لی آدم انکار ایتمگه بولمیغان برحقیقت. هر بر بوسه ده برعذر هر برنیچك بوسه بوقیین لق بو حقیقتنی تیرکمکدن کری اورمس. چاره سز امالسز بولسه توکل هیچ برقوم بو حقیقتغه خلاف تورمس. بوکون نیچیك بولسه ده برزمان دنیاده نی بتون ملتلر بو حقیقتغه قایته جغین سویلمگه برای. مثلا برولایتده ایکی قوم بولف بری هر برعلمنو اوزانا تیلی بولن اخوغان هالده ایکنچی سی باشغه برتیل بولان اخوی بوسه اولغی قوم ایکنچی قومدن علمده معرفتده هر زمان اوستون بولور. نکه دیسه هر زمان اولغی قوم ایش ایکنچی قومغه ایکی ایش بوله. علم اویرنمق برباشغه تیل اویرنمق ایکی. بو زمان دنیاده نی هر برملت یاریشده نی آتلرینك علمده معرفتده بری برندن اوزمقنی هایندلر. اولای بولغان ایکنچی قوم قچن بوسه ده برکون ترتغان یولنه هوکونف اوزلنی اتا تیلنه قایتف کلمگه توشیر شول ترتغان تیل اوزلگه باره باره اتا تیل بولف آلدینغی اتا تیلی اونوتلف قالمغه ده چی امکان. امما کوف براق زات. هلی بولغنچه دنیاده هیچ برتیلنی یستی لری نچا قی خلق بوسه ده باشغه برتیل توتف آنی بولان اوز تیلین اونوتف قالمق بولمغان. هلی دن صونغ بوله جغنه ده کیم سوز بیرف بوله جق اوزلرسوز قصد ایتسه بو مغه برانچی دف آیته غانلر بولسه برای. امما برن عقلیزغه کوره اریو سوز توکل. نچون دیسه هر نیچکده اول ایش آز زمانلدن بوله جق ایش توکل. اوزاق زمانلنی ایچنده اولنی اول قصد نه خلاف توره غان آلدن کری اوره غان برزات بولمی توره جغی بلکلی مو آلشینه تورمقچی دنیانی طبیعتی. مثلا بوکون برتیلنی تانغلاسه ده برخیلی بیللردن صونغ باشغه برتیل بازارلی بولف آی مصلحتلی کورمگه ده برانچی بو قومن برازگه فاچه لقنی قولنه توشف صونغ بولغه اول فاچه لق علمنو اوز اتا تیلگن بولان اخومای بوسه غنی برن تیل بولان اخومغه کرکسز دف آیتمغه ده برای. برتیل اول داغستانغه اروس فسیرلر سالمغه سویگن زمان برگه بولای برسوز نو عرب تیلنی حقنده کوبرناطور دولسکی ده آیتغان ایدی حاصل الکلام بولور بولمس خیالدن بولان برایسکرگن کون یمیك آچق حقیقتغه خلاف بولمغه هیچ برامس آنی توتف تورمغه کرك. آیتمغه سویگن سوزوبزدن بریده بو: بتون برریوزنده برن قومقلردن تورك تیلنی تازه اصیل سویلیکن خلق یوق. تورك تیلنی انك اصیلی بزده. اوزگه تیللردن قوشلنی تازه کوینده قالغان. استانبول تیلگه ده قریم تیلکده تیلکده اذربیجان تیلکده آنی تیلنی اوزلرنده توشلغانچی

یازلغان کتابلرینه قراغانده تورك کلمه لردن ایسه اوزگه تیل لردن کلف کرکن کلمه لر ارتق چیغه اشول سایه لی تورك تیلدن بتون باشغه برتیل یمیك بولف قالغان. بو زات اچون بولمغه کرك باکولو برکشی تورك تیل ازو باشغه برتیل توکل تیل لردن قوشف ایتکن شورفه سی دف آیته بولغان. مونو سایه لی توکلمو بوکون استانبوللر بو زاتغه بك هوکونف کلکنچی کلمه لنی یاریسنده تایدیرف تیلبزنی تازه لایف دف سویلیلر. تازه لاسه برزین قموق تیل بو دف آیتمغه برایغان کوینده برتیل بولف قاله. اولای بولغان صونغ استانبوللر برزین قموق تیل گه قایتمغه سویه لر دف آیتساقده برای. قزان تیلگه ده بو آرتده غی برنچه یللنی ایچنده اروس کلمه لر کوف قوشلف کتدی. آندن باشغه ده قزان تیلدن ایسه سویلمگه برن قموق تیل اریو دیسکده ان شاء الله بو زبن قیزارمس. اصلده برتیل بولغان صونغ اراده غی آزما زباشغه لقغه قرامای مثلا قزان ده غی مکتبلرده یاشلنی قریمچه یاده قریمده غی مکتبلرده آذربیجانچه اخوتف برمگه برارمو برامسو آنی سویلیك. مکتبلرده یاشلنی اخوتمقنی فن تدریس دف برعلمسو باو. آنده یاشلر اخوتمقنی کویلرین ترتیبین نظامن سویلی اول علم اولغی ایکی اوچ یللنی ایچنده یاشلغه اناتیلندن اوزگه تیلنی کورستمقنی قبول کورمی. یاشلنی فهمسون بوزه دف توقتاشدیر. اوزلر بیلمیگن هیچ برکلمه نی سویلمه لیده اخوتمه لیده توکل دی. ایکی اوچ یللدن صونغ هر نه تیلنی کورستمگه برای. امما اولغی ایکی اوچ یللده ده آندن صونغو یللر ده ده یاشلنی اخوتغان تیل ایکی باشغه بولمی برن بولسه چی اوغرنه بتر. امال بوسه آندن کشی تا یارمو. شولای بولسه ده استانبول تیلده قریم تیلده آذربیجان تیلده اراده باشغه لقف بوقدف آیتر درجه ده بری برینه یوروف تیللر. مثلا قریمده چیقغان کزیتنی آذربیجان نی شهرلرنده برینه مثلا باکوگه بارف جاهل لرینی آراسنده اخوسه آنغلایلر. باکوده چیقغان کزیتنی قریمغه بارف اخوسه ده آنده غی جاهل لر آنغلایلر. اولای بولغان صونغ مثلا باکوده گی مکتبلرده غی یاشلنی اولغی یللرده قریم تیل بولان یاده استانبول تیل بولان اخوتف برمق اوقدر چتیم ده ضرر لیده بولمسه برای. امما مثلا قزان تیل بولان قریم تیلده قوف تیل بولان استانبول تیلده بری برینه براق تیللر. استانبولدن یاده قریمدن چیقغان کزیتنی قزانغه بارف یاده برزین قموقده جاهل لنی آراسنده اخوسه آنغلامیلر. آنی سایه لی قزانده یاده قموقده یاشلنی اولغی یللرده استانبولچه یاده قریمچه یاده آذربیجانچه اخوتف برمگه هیچ برامس. مثلا استانبولده یازلغان برکتابنی یاده برکزیتنی برزین جاهل لنی آراسنده آنغلاشلمی بولغان صونغ استانبول تیلنی برزین تیل بولان برلکی نه در. استانبولده یاده قریمده یاده باکوده یازلغان قایسی کتابغه قراساقده برزین یاشلرده جاهل لرده آنغلایغان کلمه لردن ایسه آنغلامیغان کلمه لر کوف. حاصل الکلام تورك برتیلك بوسه استانبول تیل ده قریم تیل ده آذربیجان تیل ده آنی تارتسه بری برینه کله گن یوق بو تاقلری. امما مثلا قریم تیلگه فارشی قزان تیل استانبول تیلگه فارشی برزین قموق تیل تارتغان بولان سینهمی تورف بری برینه کلمیگن براق بو تاقلر. شولای بولغان صونغ مکتبلرده یاشلنی مثلا استانبولچه اخوته یف دف آیتمق قریملغه آذربیجانلغه تیتیج ایش قزانلغه قموقلغه قیین ایش بوله.

(ناشره و محرره محمد میرزا ماورایوف)